

Један од главних архитеката вештачке српске економске везаности за Запад (а поготову ЕУ), потпредседник Владе Србије Божидар Ђелић недавно је изјавио како је установио да у свету постоји и други капитал осим западног, али да "нико о томе у нашој јавности не говори". Потпредседник Владе посебно је апострофирао земље попут Индије, Кине, Русије, али и нафтом пребогате земље Блиског истока, чији (иначе државни, на све веће згражавање неолибералних државоубица) инвестициони фондови навелико усисавају предузећа кризирајућих или стагнирајућих западних привреда.

Ко год иоле прати не само НСПМ већ и многе национално или чисто здраворазумски оријентисане српске сајтове и блогове током последњих година, или пак гледа телевизије које нужно немају националну фреквенцију, могао је да прочита низ чланака и упозорења, или да чује низ саговорника који већ неко време говоре да се Србија непотребно одрекла не само својих старих, незападних тржишта већ и незападних улагања од почетка новог миленијума.

За то време све што није западно систематски се ниподаштавало не толико од самог Ђелића колико од целокупног новокомпонованог квазијапи естаблишмента који тренутно влада земљом. Док су последњих петнаестак година они прави западњаци хрлили ка незападним, тј. најдинамичнијим светским тржиштима, српски западољупци су, презриво (да не кажемо и помало расистички) одрекавши се свих привреда којима не управљају евроамерички богови, са просјачким шеширом у руци чучали у бриселским (наравно, и у вашингтонским) холовима, чекајући по коју мрвицу "економске помоћи", "економских рецепата за брзи опоравак" или политички условљених улагања (од којих досад није било скоро ништа, ако изузмемо куповину српских предузећа и/или тржишта, што једино незналице рачунају у "улагања").

Истина је да шира јавност није донедавно могла да чује скоро ништа о помаљању новог светског економског поретка, у којем све важнију улогу играју земље БРИК-а (Бразил, Русија, Индија и Кина) и друге незападне динамичне привреде, као и о начинима на које би српска привреда том новом моменту требало да се прилагоди. Али то није зато што нико о томе није говорио, већ зато што је шира јавност коју медијски контролише горепоменути естаблишмент била затворена за ту врсту доскора политичко-економски некоректног говора. А о дебатама о стратешким правцима којим српска привреда треба да крене да и не говоримо. Њих једноставно није ни било.

Међутим, сада је враг однео шалу. Чак и петооктобарски "западњаци" почињу да схватају каква се економска криза кува на Западу (мада сигурно нису свесни њених пуних размера, иначе би пустили Ђелића да се огласи много раније, бар пре годину дана), и да ће улагања – чак и онаква каква су била досад – највероватније ићи још мршавијим темпом. Није само реч о економској кризи, већ и о све мањој могућности кредитирања од западних банака и пружања банкарских гаранција за улагања широм света, па и у Србији. А пошто је цела постпетоктобарска економска стратегија у Србији заснована на претпоставци српског економског дебилитета, тј. да нам "нема спаса" без "страних улагања" и распродаје националних добара (за ово последње види ближе економске одредбе неолибералног Споразума о стабилизацији и придруживању), онда се под хитно морају наћи нови улагачи, па макар они дошли са доскоро презреног истока. Ма и са југа, и севера, и Марса, свеједно је. А кад садашњи министар финансија Цветковић каже да ћемо запасти у велике проблеме са буџетом ако не продамо једну велику фирму током овог лета, онда знамо колико је сати, да рачун економске политике која је вођена последњих осам година убрзо долази за наплату. И ту већином лежи тајна изненадног "открића" Индије, Кине, Русије и остале светске "бораније" од потпредседника српске владе.

На срећу, једном ће и српски медији бити коначно ослобођени, па ће и шира јавност моћи да чује шта се све говорило и писало свих ових постпетоктобарских година које су појели скакавци, док је садашњи естаблишмент држао монопол на то шта је "исправно", а шта није, шта је "напредно", а шта није, шта је "рационално", а шта није и, наравно, шта је "европски", а шта није. Српска јавност се вештачки држала у мраку да би јој се што лакше преломио (још увек недовољно преломљени) мозак да "Европа нема алтернативу" – ни политичку ни економску, и да српски увоз и извоз скоро искључиво ка земљама ЕУ, као и "улагања" скоро искључиво из западних држава, такође "немају алтернативу".

Крајем 19. века је Аустроугарска (АУ) развила једну респектабилну мрежу људи у српском политичко-економско-академском животу, чије је главно задужење било да осигурају трајно зависан положај Србије према Жуто-црној монархији, што би овој обезбедило одлучујући утицај на српске унутрашње прилике и "неминовност" српског везивања за њу. Тек је избијање Царинског рата ишчупало Србију из канџа зависности и дало српској привреди полет какав дотад није доживела. Експресно су нађена нова тржишта и успостављене нове привредне везе широм света.

Очигледно је да се слично десило и са доласком ДОС-овске власти. Нова, проширена верзија АУ/ЕУ захтевала је успостављање исте врсте (сасвим вештачке) српске политичко-економске зависности ("Европа нема алтернативу"). И та стратегија је

уродила плодом, у много чему одредивши параметре досадашње јавне дебате у Србији, у којој чак и "евроскептици" не смеју да зуцну против ССП-а, осим ако се не користе живим штитом званим Косово и Метохија. Сада се може много убедљивије аргументовати да "Европа нема алтернативу" него што се могло пре коју годину, јер је српска привреда у међувремену у том правцу вештачки направљена много зависнијом. Наравно, није реч о томе да српска привреда у многим својим сегментима природно не гравитира ка западној и централној Европи, већ о томе да то нису једини правци који су јој отворени, и који треба да јој буду отворени, поготово узимајући у обзир међународну политичку ситуацију (и овде су упутне паралеле са почетком 20. века и притисцима на Србију да се одрекне "територијалних претензија" на сопствене етничке територије).

Све то потпредседник Владе врло добро зна. Међутим, вероватно већ превише навикнут на неравноправну јавну дебату, у којој противнику нису толико везане руке колико су му везана уста и забрањен приступ, он изгледа сматра да може да сасвим некажњено тврди да је открио нешто ново. Јер у контролисаној српској јавности и наслов "Ђелић открио Индију" могао би да буде сасвим озбиљно прихваћен у бар једном њеном делу.

Довољно је било да је Ђелић само на време "открио" нешто из ближег суседства – на пример, Француску и то, још боље, на почетку "транзиције" у Србији. Као француски ђак, Ђелић је морао да зна како се одвијала велика француска приватизација осамдесетих и деведесетих година. Укратко, она је била сушта супротност српској. Другим речима, максимално је штитила државне интересе, ограничила учешће страних улагача и на све начине подстицала раст домаћег акционарства и осећај становништва да је активно укључено у целу причу. У тој француској приватизацији једноставно није било могуће продавање акција државних предузећа у бесцење, док је, с друге стране, била је дозвољена докапитализација од стране државе, итд. Дакле, француска приватизација била је све оно што српска није (а ни све оне руске и источноевропске у којима се садашњи потпредседник Владе Србије калио током деведесетих). Зашто бар о њој нисмо чули кад је за то било време, уместо што сада слушамо већ добрано закаснеле приче о Индији? Можда зато што се потпредседник Владе лакше сналази када мисли да има посла са Индијанцима.

Само, на брдовитом Балкану каубоји и индијанци често умеју да промене улоге, брже него што се ико може понадати. А опљачкани, преварени и изманипулисани индијанци умеју да буду посебно незгодни.

5. 6. 2008.